

Primarul e o instituție. Dintre toate posturile în care oamenii politici se așază în urma alegerilor, scaunul de primar are aura poziției din care se poate face ceva. Din care se poate schimba soarta unei comune sau a unui oraș. E gospodarul. Conducătorul. Privit mai pragmatic, primarul este vârful unei lăncii administrative care se întinde de la consiliu și alte forțe locale și regionale, până în inima partidului, la București. La începutul verii, vom realege niște vârfuri de lance sau le vom înlocui pe cele tocite. În pragul celor mai importante alegeri locale din istoria recentă, Esquire îți propune un tur subiectiv de orizont pentru a-ți arăta ce e în joc și pentru a-ți împărtăși câteva dintre poveștile unor primari de toate calibrele – de la omul care ține în mână reședința de județ, la cel care conduce un sat readus la viață și până la cel care e pe baricade de aproape patru decenii.

Fost profesor de fizică și inspector școlar, Klaus Johannis candidează pentru al treilea mandat la primăria Sibiului. Johannis are 48 de ani și reprezintă Forumul Democrat al Germanilor din România. În 2004, a fost ales cu 89 la sută din voturi. A reușit să transforme Sibiul în Capitală Culturală a Europei într-un timp record, investind peste 100 de milioane de euro în organizare, restaurări și modernizări ale principalelor locații și așezări din oraș. În 2007, în Sibiu au avut loc 1.500 de manifestări culturale și au venit 800.000 de turiști. Pentru realizările sale, Traian Băsescu i-a conferit Ordinul Steaua României, în grad de Cavaler.

Orice-sat, România

Undeva în munți, un sat ca oricare altul face ceea ce orice sat trebuie să facă. Rezistă.

DE GABRIEL DOBRE

DUMITRU FLUCUȘ deschide ușa biroului de la mansardă. Două ferestre luminează de sus încăperea. Sub fiecare e un birou mare acoperit de dosare groase și mape de tot felul. În colț, o măsuță rotundă e plină de suluri de hârtie cu schițe, hărți, planuri. La fel și scaunul de lângă. Pe unul dintre birouri, într-un suport de pixuri, e înfipț steagul României. Pare un centru de comandă părăsit în grabă, locul în care până de curând un grup conspirativ și-a plănuțit acțiunile. Flucuș se așază pe scaunul din spatele biroului unde tricolorul e înfipț printre pixuri. E scaunul Primarului, scaunul lui, al bărbatului de 41 de ani care conduce comuna Șinca Nouă, județul Brașov.

Pentru șoferii care aleg DN 73A, drumul care leagă Făgărașul de Râșnov, Șinca Nouă e un sat ca oricare altul. Case săsești cu porți mari de lemn și ferestre cu storurile coborâte se succed monoton de-o parte și de alta a șoselei ce trece prin depresiunea Făgărașului și taie Munții Perșanilor. Patru kilometri – atât are satul de la un cap la altul. Un sat pe care un șofer grăbit îl poate lăsa în urmă în mai puțin de cinci minute, fără să simtă măcar o dată nevoia să se oprească. Un sat cu aproape 500 de case și 1.800 de locuitori, cu drumuri de pământ și fără canalizare. Un punct mic pe care abia dacă-l găsești pe hartă. Unul din cele 12.951 de sate care, conform Institutului Național de Statistică, sunt împărțite între 2.854 de comune și în care trăiesc aproape 10 milioane de români. Adică restul de 45 la sută dintre noi. Sau cealaltă Românie.

Ce nu știi cei care trec în grabă prin Șinca Nouă e că oamenii de aici se chinuie din răspuțeri ca satul lor să nu fie ca oricare altul. Pentru că știu că dacă rămâne ca oricare altul, moare.

Fără să fie înalt, Dumitru Flucuș domină biroul în spatele căruia s-a așezat, își sprijină coatele pe el și se apleacă ușor înainte, ca pentru a-i micșora dimensiunile. Cele câteva fire de păr alb strălucesc în lumina ce intră prin fereastră, iar fața cu un ușor început de barbă e înviorată de un zâmbet discret în colțul gurii și de-o privire vioaie. Vorbește repede și precis, fără prea multe pauze, ca un om obișnuit să explice: „Satul ăsta mereu a trebuit să tot reziste. Întâi să nu-l colectivizeze comuniștii, apoi să nu dispară din cauza birocrăției. Acum, trebuie să rezistăm și cu Europa”.

Rezistență. Pentru oamenii de aici, din satele de pe sub munte, rezistență înseamnă încăpățânarea de a păstra ce e al lor. Prima dată au fost încăpățânați cu comuniștii. Întâi i-au ajutat pe partizanii care au luptat în munții Făgăraș. Apoi nu au vrut să intre în colectiv. În 1968, când au dat o nouă lege privind reorganizarea administrativă a țării, comuniștii le-au desființat comuna. „O fost transformată în sat aparținător altei comune, comuna Poiana Mărului, care era la 15 kilometri distanță de noi, și condamnată la un proces de stagnare.” Flucuș își freacă mâinile în timp ce vorbește, de parcă ar încerca să scape de o amintire neplăcută. „Ca un exemplu, atunci, în '68, aveam Casă de nașteri cu doi medici, moașe ➔

◀ și patru asistente. Abia acum, de o lună de zile, am reușit să reînființăm instituția medicului de familie aici, la noi.”

E suficient să îl privești – e amintirea lui și îl crezi – chiar dacă în '68 abia dacă avea un an. Au urmat 22 de ani în care oamenii au rezistat cum au putut. Fiecare a ținut de pământul, vacile și oile lui, dar fără să uite că le fusese luat ceva ce aparținuse tuturor.

Flucuş avea 23 de ani în '90. Era student la Facultatea de Mecanică Fină din Braşov. „După Revoluție, când toată lumea a vrut să ne facem comuna la loc, am crezut că e un lucru simplu. Cum țara avea multe probleme, am zis: «Hai să nu cerem noi acum să să gate».” După un an au solicitat Prefecturii Braşov reînființarea comunei. „Acolo, ne-o arătat pe-o hartă că eram puși, cu o bulină roșie” și trasează în aer, cu degetul arătător, un contur vag. Bulina însemna că erau pe listă pentru reînființare.

„Am venit înapoi în sat și am spus: «Am văzut acolo, la Prefectură, cu bulină».” Au mai stat un an fără să se întâmple nimic. În '92 a ieșit primar în Făgăraș unul, Ciocan, care era de loc de prin satele de pe sub munte. Le-a promis și el: „Aveți răbdare că se vor reînființa și județele abuziv desființate și atunci aveți și voi comuna”. Au mai trecut doi ani fără să se întâmple ceva. Au început să meargă cu semnături la București, la Guvern. „După o vreme, Guvernul ne-o întrebat: «Bă, voi cine sunteți de tot veniți pe aici?». Și atunci am zis: «Chiar, no', cine eram noi? Cutare de peste vale». Nu însemna nimic.” Așa a apărut primul ONG din sat: „Asociația Pro Șinca Nouă”.

Flucuş povestește mai departe, în timp ce arată cu mâinile spre hârtiile din jur de parcă pe acolo pe undeva e și planul care a întors lupta în favoarea lor. „Atunci chiar am implicat foarte puternic societatea civilă. Ședințe multe în sat. Ne fixam fiecare mișcare. «No', ce putem face? Cu cine ținem?» Noi nu eram în nici un partid politic, reprezentam societatea civilă. Problema era când ne-om reînființa, că unii tot trebuie să te ajute. «No', cu cine-om vota?»”

Când Convenția era la putere și Constantinescu era Președinte a fost promulgată legea referendumului. „Am fost atenți și la două săptămâni după promulgare am organizat primul referendum local din România. Cu ștampile, cu urne de vot, cu Prefectură, cu tot ce-a fost.” În mai 2002 era publicată în Monitorul Oficial legea privind reînființarea comunei Șinca Nouă. Tot atunci Flucuş, candidat independent, a ajuns primar.

În primăria din Șinca Nouă e agitație aproape în fiecare dimineață. Clădirea e nouă, are ferestre de termopan și pardoseală din gresie maronie. ➔

Jenő Szász a fost ales ca primar al Odorheiului Secuiesc în urmă cu doisprezece ani. Are 39 de ani și este de profesie inginer. În 1996 și 2000 a câștigat Primăria Odorhei candidând din partea UDMR, iar în 2004 a câștigat, ca independent, al treilea mandat. Szász este unul dintre cei mai înfocați susținători ai autonomiei Ținutului Secuiesc, regiunea cu populație majoritar maghiară, formată din județele Harghita, Covasna și Mureș. Se numără printre cei care au pus bazele Uniunii Civice Maghiare, formațiune ce a devenit, în ianuarie 2008, Partidul Civic Maghiar – cel de-al doilea partid ce reprezintă etnicii maghiari în România.

Va curge sânge (și bani!)

CELE MAI IMPORTANTE ALEGERI LOCALE DIN ISTORIE

Nu e numai o impresie și nici doar efectul unui ochi (tele)mediatic foarte lacom și foarte atent la detalii: despre alegerile locale se vorbește mai mult ca niciodată. Avem deja câteva „fapte” doveditoare în acest sens și există și explicații pentru ele.

Fapte (selecțiuni).

Principalele partide au început o vânătoare de candidați VIP pentru posturile cheie din teritoriu. Funcția cea mai vânată până acum – primar de reședință de

județ – pare depășită, într-o ierarhie *sui generis* a celor mai râvnite prăzi electoral-locale, de cea de președinte de Consiliu Județean. Nu întâmplător avem pe inventar câteva zeci de personaje politice despre care s-a auzit și la București (chiar la Bruxelles, în Parlamentul European) care încearcă să se reinventeze ca lideri locali, instituționalizați. Avem, în plus, și candidați pregătiți pentru primăriile orașelor lider de județ care au renunțat să mai intre în cursa pentru șefia CJ-urilor. Nu trebuie omis nici faptul că, în 2008, mai mult decât oricând în istoria recentă a localelor românești, avem multe nume de „strategi” și „consilieri” care recunosc parteneriate cu politicienii aflați în

luptă – orice pentru a da un plus de valoare clienților din teritoriu.

Explicații (selecțiuni).

„Europa națiunilor” în care am intrat este și una a regiunilor. Știi! Ați mai auzit această formulare. Localele din acest an sunt un motiv foarte solid pentru a-i acorda mai mare atenție. Când am intrat în UE, am bifat și obligația că România va face progrese – poate mai lent, dar le va face – în procesul de descentralizare. Regionalizare-subsidiaritate-descentralizare-autonomie locală: termenii fundamentali ai corsetului european în care – vor, nu vor – se străduiesc să intre și politicienii români. În plus, în viitorul apropiat, în teritoriu vor fi în joc tot mai mulți

bani frumoși pe care România îi are de luat de la UE. Mulți vor fi absorbiți prin – știi, ați auzit și astal – proiecte regionale. P.S. Nu am spus nimic de uninominal. În ipoteza, foarte probabilă, că președinții de CJ vor fi aleși în stilul „învingătorul ia totul”, pixul șefilor de județ va fi, așa cum ne-a explicat cândva Nicolae Mischie, greu și multe vor depinde de el. Adăugați și faptul că, la pachet cu uninominalul, președinții de CJ vor căpăta și atribuții sporite în privința gestionării banului public. Devine tot mai clar de ce presa de la București titrează cu o undă de îngrijorare: „Localele golesc Parlamentul”.

– CRISTIAN PĂTRĂȘCONIU

Radu Mazăre este la finalul celui de-al doilea mandat de primar al Constanței. Are 39 de ani și până să ajungă primar și-a câștigat notorietatea ca afacerist și patron de presă. În 2000 a candidat ca independent, iar în 2003 a intrat în PSD. În 2004 a câștigat cel de-al doilea mandat. Este, pe de o parte, admirat pentru proiectele de dezvoltare și, pe de altă parte, ținta suspiciunilor pentru felul cum le-a implementat. Mazăre însă a fost mereu un primar al contrastelor: primarul barierelor de la intrarea în Mamaia, al declarațiilor belicoase la adresa procurorilor, dar și al unor pasiuni ca iahtingul, mașinile de colecție sau vacanțele în Brazilia.

➔ În cele 15 birouri zumzăie peste 20 de persoane. Din spatele unei uși se aude sunetul ascuțit al unei lingurițe ce lovește ritmic o cană. În fața unei uși deschise pe care scrie „Secretariat” un rând de scaune e ocupat de câteva femei în vârstă ce așteaptă să-l vadă pe primar. Nu a fost mereu așa. În 2002, Primăria însemna patru persoane și trei camere.

„Nu știam nimic și administrația se învață, că e o meserie ca oricare alta.” Flucș continuă să arate spre dosarele, mapele, actele, hărțile și planurile din jurul lui de parcă dovedesc fiecare vorbă din povestea pe care o spune. „Când am văzut că-i complicat, am zis hai să învățăm administrație. Dar de la cine? Și am vrut de la nemți, că ăia știu să facă.” Numai că nemții n-au vrut. Și iar s-au încăpățânat. Au încercat iar și iar până când nemții i-au întrebat: „Bă, voi aveți strategie de dezvoltare pe 20 de ani? Că noi nu ne încurcăm. Se schimbă primarul. Se schimbă consiliul local. Dacă e să colaborăm, suntem interesați de proiecte pe durată lungă”.

Au început să caute un model de strategie la comunele din jur. „Nu avea nimenea în tot județul. Eu credeam că tre’ să ai, că eu eram nou acolo. Și atunci am început să facem noi una. La început nu am considerat că e un document important, dar ne trebuia la dosar ca să se înfrățească nemții cu noi. Pe măsură ce lucram am văzut: «Bă, asta ne clarifică! No’, plecăm de aici, unde trebuie să ajungem? Ce obiectiv avem? Să salvăm satul!».”

Pronunță apăsând fiecare silabă de parcă ar bate-o în piatră. „SĂ SAL-VĂM SA-TUL. Adică aici să fie un loc atractiv, unde tinerii să poată să trăiască, cine vrea să se stabilească să aibă un confort ca la oraș sau peste.” În 2004, nemții din localitatea Wulkow, landul Brandenburg, s-au înfrățit cu românii din Șinca Nouă.

Un ciocănit scurt în ușă și în biroul primarului intră un tânăr cu niște hârtii în mână. Flucș le ia și începe să le citească. Tânărul îl întreabă: „Cumva în perioada asta avem ceva grupuri? Invitați pe aici, din străinătate?”. O întrebare ca oricare alta. Ca și

cum Șinca Nouă ar fi Snagov, și nu o comună din creierii munților. Primarul ridică ochii din hârtii: „Nu. De ce?”. „Păi, cu summitu’ ăsta.” „Nu, de data asta nu. Numai accidental dacă vine cineva.” Un răspuns firesc, de parcă Flucș chiar ar fi primarul Snagovului, și nu primarul unei comune care cu greu a reapărut pe hartă.

În 2005, Delegația Comisiei Europene la București a organizat concursul „Sat românesc, sat european”. Europeanii căutau acțiuni care să vorbească despre calitatea comunităților din satele românești. Douăzeci de comune și sate din țară au câștigat atunci titlatura de „Sat european”.

Șinca Nouă a câștigat pentru că s-a înscris în concurs cu un alt exemplu al încăpățânării locuitorilor săi. „Până în ’97 la noi nu erau telefoane. Și ne-am dus la Romtelecom. Ne-am dus noi din sat, societatea civilă, că Primăriei de care țineam atunci nici că îi păsa.” Cei de la telefoane le-au dat două variante. Fie așteaptă 25 de ani până când, conform graficului de instalări, aveau să ajungă și la Șinca Nouă, fie plăteau 40 de mii de dolari, costul instalării unei centrale telefonice digitale. „Însemna că trebuie să convingem 200 de familii să dea câte 200 de dolari”, reface Flucș calculul simplu pe care și l-au făcut atunci. Au împărțit satul pe bucăți și au mers din poartă în poartă. „Și dă-i și explică-le. Stai să vezi, vine internetul, vine nu știu ce, noi, fără comunicații, satul nostru pierde.”

Au strâns câte 230 de dolari de la 175 de familii. Și-au pus telefoane și în 2005 au primit pentru asta un nou indicator de localitate: „Șinca Nouă. Sat european”.

De undeva din spatele său, Primarul ridică de pe podea un dosar gros. Din el scoate un calendar. „Ăsta e calendarul de la Bruxelles, pe 2007-2008. Uite acolo harta cu cine există în Europa.” E un calendar mic, de birou, iar pe coperta lui e o hartă verde a Uniunii Europene. În dreptul României apare un singur punct. O bulină roșie deasupra căreia scrie Șinca Nouă. ■

Cum e cu cabina de vot

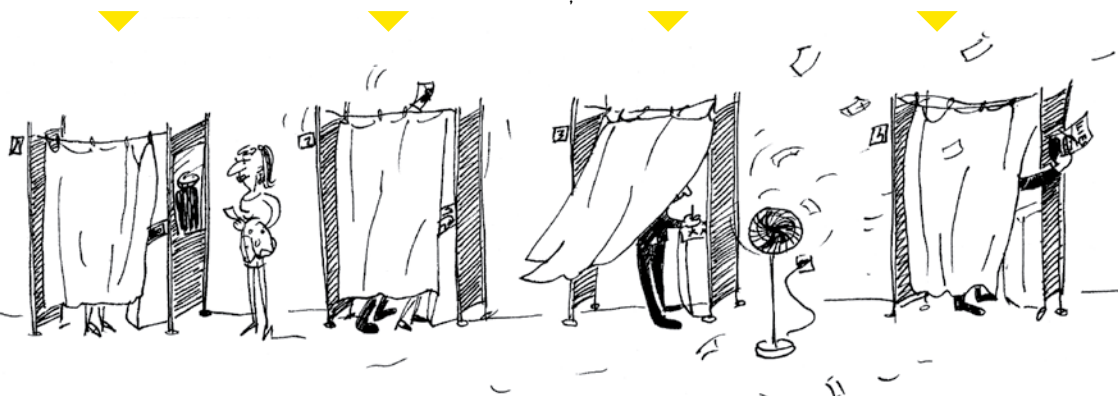
— DE GABRIELA PIȚURLEA

1. Nu e cabină de probă. Deci nu are oglindă.

2. Nu poți face sex acolo. Și numai pentru că e incomod.

3. Trebuie să intri singur să pui ștampila. Cu excepția cazului în care ești orb.

4. Și nici atunci nu e înțelept să ștampilezi la nimereală.

Masterat în primărie

În 2004, Alin Nica abia terminase facultatea. Avea de ales între muzică și inginerie. S-a făcut primar.

DE GABRIELA PIȚURLEA

COMUNA DUDEȘTII NOI – județul Timiș, populație 2.500 – are o gară veche. Pereții jumătate roz, jumătate albastru-verzui din sala de așteptare salivează cu var și își etalează harababura de zgârieturi-semnături. Ramele ușilor și geamurilor năpăresc de vopsea maronie și prăfuită. Gara pare să adăpostească toată bătrânețea comunei. Dincolo de ea se întinde șoseaua nouă, șerpuind pe lângă muncitorii care trag conducte de gaze, pe lângă zona industrială cu 15 firme, pe lângă case în plină curățenie, pe lângă locul nou de joacă. Primăria e și ea la șosea. Nu-ți ia ochii, dar grădina verde, cu ronduri de flori, brăduți, leagăn și bănci spune multe despre cum merg lucrurile astăzi pe aici.

Acum patru ani, satul Dudeștii Noi, aflat la 13 kilometri de Timișoara, a primit gradul de comună. Era un loc amortit, fără magazine, cu drum în părăsire și iluminare în fărâme. Sătenii trebuiau să aleagă un primar. L-au vrut pe cel mai tânăr.

Alin Nica, primarul, abia a împlinit 27 de ani. E doctorand în management agricol și vicepreședinte al Asociației Comunelor din România. E membru în Comitetul Regiunilor la Bruxelles – o instituție europeană cu caracter consultativ, în care România are 15 reprezentanți (trei sunt primari de comune). A, da. E și solist. Cântă *soft rock* și lucrează la un album.

„Dacă stau să mă gândesc, totul s-a pus cap la cap, așa, din senin, la o discuție cu prietenii”, spune Nica despre decizia de a candida la primăria comunei în 2004. Avea 23 de ani – vârsta minimă permisă. Era membru PNL, a înțeles că avea șanse și a încercat.

Mama lui nu era de acord, așa că nu le-a spus părinților că intră în cursă decât la începutul campaniei. Partidul l-a sprijinit pentru că n-avea alt candidat. Sătenii vârstnici erau reticenți. „Mi s-a repetat foarte des că nu am experiență

și mi se spunea *copilul*.” Râde fugar, un răs proaspăt, de adolescent, iar privirea se fixează, ironică, pe laptop. Continuă cu voce răgușită. „De felul meu sunt un om mai retras, așa, nu prea îmi plăcea să fiu în față, eram mai reținut, mai timid, însă dorind să fac ceva, să demonstrez că se poate și altfel, a trebuit să mă expun.”

Și-a făcut o echipă și o platformă, a împărțit fluturări, a organizat evenimente (Cupa PNL la fotbal) și a ocolit birturile în care se duc bătăliile politice la sat. L-a ajutat, poate, și postura de victimă – geamurile cu poza lui erau sparte, afișele rupte, bannerele tăiate, iar el a fost gonit de la o adunare de contracandidatul PSD, care a țipat la el în fața întregii comune.

Nica a câștigat alegerile în turul al doilea, la 20 de voturi diferență de candidatul PSD. Victoria l-a propulsat într-o primărie goală, cu pământ bătătorit în față și 11 consilieri, dintre care șase erau foști contracandidați.

A urmat o perioadă grea, în care consiliul a târăgnat aprobarea unei serii de inițiative simple precum înființarea unei grădinițe sau reabilitarea căminului cultural. I-a trecut prin cap să renunțe, dar miza era prea mare: trebuia să demonstreze că a crescut. În 2005 a dizolvat consiliul.

Actualul consiliu este un amestec de șase partide, iar la primărie lucrează atât oameni din echipa de campanie a primarului, cât și foști adversari. „Suntem totuși o mână de oameni aici în comună și ne ciocnim zilnic unii de alții. Ar fi culmea ca pentru criterii politice care, la urma urmei, la nivel local, nu au așa de mare importanță decât în campanie, să creăm conflicte și dușmăanii fără nici un rost. Și dacă au fost oameni capabili și-n cealaltă tabără, de ce să nu-i iau?”

Prioritățile lui Nica în primul mandat au fost reabilitarea șoselei și pietruirea străzilor. Iluminatul, conectarea la rețeaua de apă și de gaze, canalizarea, informatizarea școlii, ziarul comunei sunt alte proiecte bifate. Din 2004 până în 2008, bugetul local a crescut de la 5 miliarde la 68. Numărul firmelor a urcat de la 12 la 72. Aproximarea de Timișoara a atras investitori. Nica a accesat fonduri europene ori de câte ori a avut ocazia. Face anual sondaje de opinie pentru a afla dorințele sătenilor. Iar primăria a devenit locul unde se găsesc soluții: „Oamenii vin la primărie ca și când merg la biserică. Unul că i-a fugit fata și să-l ajut s-o găsească, sau că e bătut copilul la școală, altul că nu vine medicul veterinar să-i vaccineze găinile, sau nu se înțeleg cu vecinii, cu bărbatul și să mediez. Trebuie să am răbdare, să fac și pe sfătuitoarul până la urmă”.

Realegerea lui este o certitudine. Chiar și cei care l-au privit cu scepticism și nu i-au dat șanse să rămână, îl vor vota de această dată. Irina Safta, 43 de ani, nu l-a vrut primar. Avea o fată de vârsta lui și nu credea că un copil poate face față. Dar Nica a făcut tot ce a promis. Și va vota cu el. „Dacă nu era el, nici clanță la ușa primăriei nu era”, spune Safta.

Înainte a unui nou mandat, Nica poate să se gândească și la cariera de solist. A înregistrat două piese și speră să lanseze primul single în vară. După patru ani, *copilul* și-a intrat în ritm. ■

Importanța luptei de la București și localele, ca barometru pentru alegerile viitoare.

Alegerile locale au funcționat, până acum, ca un barometru electoral – un soi de calibrare finală a partidelor înaintea confruntărilor de la generale și prezidențiale. Barometrul nu a fost întotdeauna foarte fin sau lămuritor, situația electorală modificându-se din primăvară până în toamnă. E suficient să ne amintim ultimele alegeri când Alianța DA a câștigat localele, dar a pierdut parlamentarele. Au existat partide cu rezultate slabe la locale și bune la parlamentare – PRM-ul e cel mai clar exemplu.

Localele din 2008 vin încărcate cu noutăți care schimbă realitatea politică și *pattern*-ul de interpretare de până acum. Introducerea uninominalului pentru alegerile generale face ca repetiția de la locale să fie mult mai apropiată de confruntarea parlamentarelor. Modelul celor două alegeri (o combinație între votul pe persoană și translatarea acestuia în vot pentru partid) este, din multe puncte de vedere, similar. A doua noutate, decisivă pentru discursul de campanie, este fragmentarea ideii de putere.

În 2004, dar și înainte, partidul de guvernământ controla și administrația locală. Votul de la locale era primul șoc pe care cetățenii îl aplicau celor de la putere. Azi, este greu să numești puterea: PNL-ul – partid de guvernământ – este la putere. La fel și UDMR-ul. PD-L-ul este la putere prin Traian Băsescu, iar PSD-ul este și el la putere în majoritatea județelor, inclusiv prin sprijinul parlamentar pe care îl oferă guvernului minoritar. Orice partid și orice candidat vor putea, teoretic, să se raporteze polemic la o anumită putere pe care o consideră vinovată de vreun rău suprem. Campania va fi agresivă, politizată și distructivă.

Implicarea actorilor majori de la centru va încinge și mai mult lupta și o va împinge, decisiv, din zona dezbaterilor pe teme locale în cea a acuzelor politice. Se vor relua toate temele dragi ale ultimilor ani, de la corupție la 322, de la neconstituționalitatea actelor Președintelui la scăderea puterii de cumpărare și la nefolosirea fondurilor comunitare, trecând și prin subiectele mai tabloidizante atașabile fiecărui partid. La nivelul localităților, candidații se vor ciocni și pe teme locale desprinse din agenda comunității. Cei aflați în fotoliul de primar vor încerca să reamintească alegătorilor cât bine au făcut în ultimii patru ani și care este binele pe care îl vor face în următorii patru, în timp ce aspiranții la același fotoliu vor demonta afirmațiile titularului și vor demonstra contrariul.

Vizibilitatea însă va fi deținută de bătălia politică și de confruntarea de la București și poate și de la Cluj, unde candidează din nou Emil Boc, președinte al PD-L. Bucureștiul va fi văzut la televizor de toată țara, Clujul nu. Candidații pe care partidele îi vor desemna pentru Capitală vor avea rol de locomotivă pentru restul campaniilor, jucând oarecum rolul pe care îl aveau candidații la președinție la parlamentare. Vor constitui figura identificatoare a partidului. Prestația lor va influența nu doar rezultatul din București, ci și rezultatul general al partidului la consiliile județene, unde votul este politic. Se știe că prestația foarte slabă a lui Mircea Geoană în fața lui Băsescu în 2004, la localele din București, a tras înapoi PSD-ul și a împins Alianța spre victorie. Scenariul se va repeta și acum. De aceea partidele au ezitat să-și aleagă candidații și au așteptat mutarea adversarilor, de aceea organizațiile politice naționale se vor implica în competiția din Capitală și de aceea cele mai mari fonduri și cele mai mari resurse aici vor fi consumate.

La nivelul strategiei de campanie, vom asista la o ciocnire între structurile de consultanți – fiecare partid important are consilieri străini, asistați de echipe autohtone profesionalizate – și metodele prestabilite ale acestora. Marile firme internaționale ce coordonează campanii pe tot globul au formulate rețete standardizate, pe care apoi le adaptează la fața locului. Mesajele și acțiunile candidaților derivă din aceste rețete plantate pe agenda comunității și pe climatul politic autohton. Peste aceste ingrediente se pune cireașa individualității celui ce vrea să fie ales. Dacă există – dacă nu, se inventează iute una...

Urmează apoi glumițele echipelor de campanie, calambururile, sms-urile vesele, jocurile pe net, afișele șmechere și spoturile creative, gesturile simbolice ale candidaților și zicerile „spontane” ale acestora. Și, în umbră, nevăzută de nimeni fiindcă nu este nici simpatică, nici atractivă, organizarea efortului electoral, cea care obține mai bine de jumătate din rezultat, cea care, de fapt, câștigă sau pierde alegerile.

Până la urmă, putem spune că vom avea alegeri dure, din care vom afla pe cine vrea să penalizeze electoratul român în anul 2008. Pe cine consideră ca făcând parte din putere și pe cine consideră vinovat și de ce. Informații care sunt, în sine, tot un soi de barometru pentru ce va veni. ■

Primarul Virtual

DRAGOȘ DOROJAN ȘI-A LANSAT CANDIDATURA PENTRU IAȘI PRINTR-O CONFERINȚĂ DE PRESĂ PE YAHOO MESSENGER. AȘA AM VORBIT ȘI NOI CU EL.

ESQ: Nu crezi că riști să ajungi bătaie de joc?

D.D.: Cine e serios privește serios problema. Am mai candidat și în 2004, așa că nu m-am trezit peste noapte.

ESQ: Și ce te face să încerci iar?

D.D.: Acum, chiar dacă știu că pierd, măcar să pierd cu fruntea sus, să pierd lăsând celui mai dificil electorat, tinerilor, un mic proiect.

ESQ: Ce proiect?

D.D.: În mare, un Silicon Valley al Europei. Iașiul este praf din punct de vedere economic, însă are o enormă comoară, specialiștii IT. Se pot aduce aici 10 Nokia, nu una. Oameni calificați sunt, spațiu este, însă nimeni nu îi aduce. Am identificat și posibilitatea de a crea, cu fonduri structurale, o rețea de birouri de lobby pentru promovarea beneficiilor Iașiului. Este singura posibilitate ce o văd pentru acest oraș.

ESQ: Cu ce te ocupi?

D.D.: Sunt sculptor de profesie, însă lucrez în advertising, logo, branding, corporate identity.

ESQ: Și de ce te bagi în politică?

D.D.: Pentru că REFUZ să mai aștept. Tata, când s-a născut, Iliescu era deputat. Eu când m-am născut, Iliescu era secretar de partid, aici la Iași. Când m-am dus la grădiniță, Iliescu era ministru. Când m-am dus la liceu, Iliescu era președinte. M-am dus în armată, Iliescu președinte. Am candidat în 2004, Iliescu tot președinte. Acum am 30 de ani și acești Iliești încă trag sfori.

- GABRIEL DOBRE

Primarul de carieră

Mihai Tun a intrat în primărie acum 46 de ani. Și e tot acolo.

DE SIMINA MISTREANU

ÎN 1962, MIHAI TUN era sergent major în armată. Fusesse încadrat în comuna sa natală, Cucuteni, unde îi instruia pe tineri să devină buni apărători ai patriei. Într-o zi, când trebuia să le prezinte niște planșe, a început să plouă. Tinerii s-au refugiat în primăria comunei, iar Tun și-a ținut prezentarea acolo. Primarul de atunci a luat parte la prezentare, a prins drag de tânărul militar și a vrut să-l aducă să lucreze în primărie. A încercat să-i convingă părinții să-i dea voie să se angajeze, dar fără folos. Primarul a apelat apoi la preotul satului, își amintește Mihai Tun.

„Seara au venit preotul și cu coana preoteasa, nașii mei de cununie de mai târziu, și au sfătuit pe mama și pe tata să îmi dea voie, că viitorul este altul, se va face colectivul în ciuda împotrivirilor noastre, vin vremuri altele decât cele pe care le știm.”

În 1962, la 27 de ani, s-a angajat la primărie. Și de atunci n-a mai plecat.

Comuna Cucuteni e o așezare liniștită din Podișul Moldovei. Cel mai apropiat oraș e Târgu Frumos, de unde poți ajunge „cu ocazie”, dacă îi plătești șoferului doi lei. O stradă cu asfalt vechi, ce se pierde sub pământ și iarbă, duce la primăria comunei – o clădire cu boltă, împrejmuată de un garduleț alb din fier. În curte găsești o fântână acoperită, proaspăt văruiată și cu roata vopsită în roșu.

Mihai Tun ajunge la serviciu la ora opt fără zece minute. E îmbrăcat la costum, cu cravată și geacă de piele, iar părul alb îi este pieptănat grijuliu pe spate. Discută cu două femei din sat, care au nevoie de niște adeverințe de la primărie, schimbă câteva vorbe cu secretara și se retrage în birou. A fost ales primar în 1974, după ce lucrase 12 ani pe post de contabil, iar apoi fusese secretar. Nu știe dacă e chiar cel mai longeviv primar din țară (deși o căutare pe Google asta îți arată). Știe doar că datoria lui, în ultimii 34 de ani, a fost să se asigure că toate merg bine în comuna pe care o conduce și în cele patru sate care-i aparțin.

„Dacă vrei să-ți faci datoria, ușor nu este niciodată”, spune Mihai Tun, cu accentul moldovenilor de demult. „Cel mai important lucru, am considerat întotdeauna, e să fii cinstit, să fii apropiat de oameni și să fii neobosit în a rezolva anumite probleme sociale.”

După ce a fost gospodărită de același bărbat mai bine de trei decenii, comuna Cucuteni are acum drumuri asfaltate, școli renovate, un muzeu și o galerie de artă. Găzduiește anual un simpozion de cultură la care participă artiști internaționali din țări ca Republica Moldova, Serbia sau Marea Britanie. Anul trecut s-a introdus și gazul metan, iar apa potabilă este unul din proiectele pentru următorul mandat, alături de renovarea căminului cultural și asfaltarea a nouă kilometri de drum.

Cu totul altfel arăta comuna în '74, la primul lui mandat. Pe atunci, oamenii erau foarte săraci, iar așezarea păstra încă urmele celui de-

al Doilea Război

Gheorghe Ciuhandu are 60 de ani și este primarul Timișoarei din 1996. Vorbește fluent engleză, franceză și germană. Membru PNȚCD din 1990, a candidat la președinția României în 2004. Acum încearcă să obțină al patrulea mandat de primar. PNL și Forumul Democrat al Germanilor din România au preferat să nu-i caute concurent și îl vor sprijini la alegerile din iunie, pe care are toate șansele să le câștige. Ciuhandu a susținut și încurajat venirea investitorilor străini în Timișoara și a inițiat proiecte de modernizare și dezvoltare culturală. Nașul său de botez, Coriolan Băran, a fost de trei ori primar al orașului în anii '30.

FOTOGRAFIE DE ANDREI PUNGOVSKI →

◀ Mondial. Multe case fuseseră distruse în bombardamente, iar drumul era nepietruit. „Apoi a fost o a doua greutate”, spune Tun. „Pe raza comunei aveam și răzări de-ai lui Ștefan cel Mare. Deci oameni foarte gospodari, cu suprafețe mari de teren și mari iubitori ai pământului. Și a început calvarul cu colectivizarea și lumea era mereu zbuciumată, unii din ei chiar fugeau de acasă, fugeau să se-ascundă să nu-i găsească [ca să semneze hârtiile de predare]. Fugeau în păduri, în livezi, pe gârle, își lăsau soție și copii.”

Sătenii încercau să se obișnuiască cu ideea colectivizării, iar primarul reconstruia comuna: drumuri, școli, clădirea primăriei. Pentru reconstrucția școlii din satul Bărbătești, a făcut rost de materiale pe sub mână, fără învoire, în perioada când satul era propus pentru dezafectare. Mai târziu, când a vrut să construiască un ștrand cu ape sulfuroase, a cerut aprobare de la Ion Iliescu, pe vremea aceea prim-secretar de partid la Iași. Pentru că nu primea aprobarea, Mihai Tun a construit ștrandul și s-a dus apoi să-l înștiințeze pe Iliescu că e gata.

„Nu este doar o lozincă aceea cu *te dă afară pe ușă și intri pe fereastră*. Trebuie să înșiști. Au fost și situații când am supărat pe mai-marii mei. În ședințe spuneam: «Nu s-a ținut de cuvânt, nu m-a ajutat, tovarășe prim-secretar, cum i-ați spus dumneavoastră». Îi supăram, dar apoi le zicea: «Băi, nebunului aceluia trebuie să-i faci pe plac».”

Altă dată, după ce insistase într-o ședință să i se aprobe asphaltarea a trei kilometri de drum în loc de unul singur, primarul orașului Târgu Frumos l-a luat deoparte și l-a întrebat pentru ce are nevoie de atâta asfalt la doar o mână de oameni. „I-am zis: «La ascultă! Să am numai 50, că de o cheamă comună și eu mă chem primar acolo, trebuie să mă zbat să-i rezolv problemele».”

Comuna Cucuteni are 1.400 de locuitori și este cea mai mică din județul Iași. Fruntea ridată a bărbatului de 73 de ani se adună a melancolie când spune că și-a dorit dintotdeauna să gospodărească o localitate mai mare. „Aș fi fost în stare să conduc o comunitate mai mare, să mă pot bucura de sprijinul a mai mulți, să coordonez activitatea mai multora și să se realizeze lucrurile mai frumoase. Greu este să conduci o comună mică. Cine spune că este ușor, se înșală. Nu ai cadre, nu ai oameni, trebuie să te folosești mereu de aceiași oameni.”

A fi primar este o artă care presupune să știi să ascuți oamenii, să vrei să-i ajuți, dar să reușești să te și impui înaintea lor atunci când e cazul. „Cred că cea mai mare greutate a primarului este aceea de a-l face pe cetățean, atunci când nu are dreptate, să înțeleagă că nu are dreptate. El să plece convins de la mine că nu e legal ce îmi cere, iar la baza întregii activități să stea numai și numai respectarea legilor.”

Primarul cu opt mandate încheiate va intra într-o nouă cursă electorală anul acesta. Mihai Tun face parte din PSD, pentru că a fost primul partid care l-a cooptat după Revoluție. Oricum, crede el, localnicii comunei nu votează partidul, ci persoana. „Oamenii mă știu, mă cunosc și poate și asta mă avantajează. De fiecare dată am avut și șase candidați, și cinci candidați, la ultimele alegeri am fost patru. De exemplu, în 2004, oamenii spuneau: «Ne ducem să-l votăm pe primar», nu: «Ne ducem să alegem primarul». Cu regret spun aceasta, dar am auzit că unul din foștii prefecți, n-am să-i dau nume, odată a spus: «Bă, a căzut și Ceaușescu, da' ăla nu mai cade?».”

Când o va termina cu primăria, vrea să scrie o carte în care să povestească întâmplările fericite și triste pe care le-a trăit. Ca să știe și urmașii sau, cel puțin, să le rămână o mărturie celor doi copii și celor două nepoțele.

„Îmi doresc să-mi dea Dumnezeu ani, să mă pot bucura, să dea în urmă un conducător mai vrednic, pentru că m-aș ofili văzând că [toate] cele nici nu se mai adaugă, dar nici, cel puțin, nu se păstrează.” ■

Ce am învățat

Ioan Mărcuș

Primar, 42, Sântandrei, județul Bihor, PD-L

- **Pe 10 ianuarie 1990** am fost numit primar. Când am venit în primărie – o clădire veche, cu trei birouri – se făcea foc într-o singură cameră și nu erau nici lemne. În ziua următoare a trebuit să mă duc să fac rost. Au trecut de atunci 18 ani.
- **Am luat** de fiecare dată din primul tur.
- **Candidez** din nou.
- **La vârsta** la care am fost pus primar – 24 de ani – n-aveam de unde să știu cu ce se mănâncă meseria asta. Acum sunt tot felul de cursuri, de lecții, de simpozioane. Atunci nu existau. A trebuit să învăț din viață, mergând de azi pe mâine, văzând cu ce probleme mă confrunt.
- **Se muncește mult** pentru atragerea investițiilor, pentru că birocrăția e foarte mare. Important e să știi ce vrei, să ai susținere din partea consilierilor, să faci proiecte și să te duci să ceri bani. Nu vine nimeni să îți le pună pe tavă.
- **Implicându-te**, ai și satisfacție, pentru că vezi realizări în urma ta. Probabil că sunt și din ăia care doar trec prin primărie; apare în cartea lor de muncă, după patru ani, că au fost primari și cu asta se vor mândri toată viața. Eu nu pot să fac așa ceva.
- **La orice oră** din zi sau din noapte mă trezesc, știu la ce număr de casă stă fiecare.
- **La mine vin zilnic** cel puțin 30 de oameni. Am program de audiență de luni până joi. Nu vreau să dau nume de colegi care au două ore pe săptămână. Nu văd ce se poate face în timpul ăla.
- **Dacă n-are** un consiliu care să-i dea gir să facă proiecte, primarul poate să stea patru ani și să nu facă nimic și l-au terminat, îl țin sub masă. E muncă de echipă, pentru că tot ce vrei să faci depinde de voința consiliului. Nu poți de unul singur.

– GABRIELA PIȚURLEA

Ce înseamnă alegerea directă a președinților consiliilor județene.

S-ar zice că a venit vremea uninominalului. Dar să fi venit și timpul? Căci vremea, așa cum o știm, e schimbătoare, pe când timpul, cu cadența lui precisă, e statornic. Dar, dacă e un timp pentru toate, să fi venit și timpul democrației locale? Nimic din ceea ce se întâmplă nu încurajează o astfel de ipoteză. Alegerile locale de anul acesta sunt cele mai crispate de după 1989. Iar „pârcașlabii”, căci nu sunt vrednici de titlatura baronială, pregătesc deja chiolhanul biruinței asupra cetățenilor și perversitatea uninominalului. Va fi greu să facem din 2008 anul deschiderii către o nouă politică de vreme ce mecanismul uninominal, mijlocul prin care trebuia demarată reforma, a fost pus în slujba șefilor județeni de partid.

Introducând ilogic și cu forța alegerea directă – prin scrutin majoritar într-un tur – a președinților consiliilor județene, liderii județeni de partid (întâi cei din PSD, apoi cei ai PD-L) și-au asigurat controlul asupra organizațiilor. Și nu doar asupra celor locale sau județene, ci și asupra celor naționale. Căci, obligați să se replieze în funcție de interesele „pârcașlabilor”, liderii naționali și-au recunoscut nevolnicia. Dacă Mircea Geoană, în plină bătaie internă, avea nevoie de sprijinul organizațiilor județene, Traian Băsescu, în schimb, a intuit că astfel va putea supraveghea mai ușor eventualele revolte din propriul partid.

Adio, deci, și celei mai firave democrații interne de partid! Sistemul vasalic, bazat pe loialitatea față de șef, va fi legitimat prin alegerea uninominală a liderului județean. Și dacă au fost calcule diferite în funcție de partid, rezultatul e unic: interesul național a fost sacrificat în fața interesului câtorva lideri județeni. Pentru ca un Marian Oprea la Vrancea, un Nicușor Constantinescu la Constanța sau un Liviu Dragnea la Teleorman să rămână pe poziții, s-a creat o mașinărie infernală.

Nu numai că prin aplicarea acestei prevederi consiliul județean va deveni, precum consiliul local în cazul marilor orașe, terenul unor confruntări de putere între alesul majoritar și aleșii de pe listă, ci se va bloca și dezvoltarea durabilă a României.

În următorii doi ani, România ar trebui să purceadă la regionalizarea administrativă, astfel încât în 2013, când noul buget al UE va intra în exercițiu, să putem profita de avantajele finanțării regio-

nale. Și nu e vorba, cum ar crede unii, de destructurarea statului unitar, ci de o reformă esențială pentru eficientizarea serviciilor administrative. Studiile demonstrează că o unitate administrativ-teritorială poate susține politici publice coerente de la un milion de locuitori în sus. Or, prea puține județe se află în această fericită situație. Și cum ne-am putea imagina că proaspăt aleșii președinți ai consiliilor județene, stăpânii reali ai partidelor, vor accepta ca feuda să le fie desființată? Deja, în mai multe rânduri, „pârcașlabii” au blocat regionalizarea. O vor mai face o dată.

Pe de altă parte, dacă în cazul primarului există cel puțin argumentul majorității absolute a voturilor – peste 50 la sută –, pentru președintele consiliului județean nu va funcționa nici măcar această justificare. Așa că, în loc să fie rezultatul unui compromis între formațiunile politice reprezentate în consiliul județean, președintele acestuia va reprezenta în cel mai bun caz cea mai mare minoritate. Foarte puțini dintre viitorii președinți ai consiliilor județene vor obține 40 la sută din voturi, ba chiar ne-am putea confrunta cu situația în care primul clasat să aibă cam 15 la sută.

Din acest punct de vedere, legitimitatea președinților consiliilor județene va fi, mai ales prin comparație cu cea a primarilor aleși prin majoritate absolută, precară. Iar conflictele dintre unii și alții sunt inevitabile. Ceea ce va agrava haosul administrativ.

Alegerea directă a președintelui unei adunări deliberative, cum este consiliul județean, nu are prea multe justificări teoretice. Dar politicienii nu își pierd vremea cu teoria. Consacrarea electorală a liderilor județeni de partid asigură controlul organizației într-un moment critic – introducerea scrutinului uninominal la alegerile parlamentare. Rămăși pe poziții, legitimați prin vot, „pârcașlabii” vor superviza candidaturile uninominale.

Poate că alegerea directă a președinților consiliilor județene era prețul ce trebuia plătit pentru ca reforma electorală să treacă de Parlament, dar influența sa asupra politicilor publice județene și locale va fi mai degrabă negativă. Încăunarea liderilor județeni de partid va împiedica atât reformarea statului, fără de care oportunitățile integrării europene nu vor putea fi folosite, cât și transformarea partidelor politice.

Candidați alternativi

• **Mihai Leu**, PC. N-a învățat nimic din povestea candidaturii lui Ilie Năstase la Primăria București. O fi fost campion mondial, dar europarlamentar n-a ajuns, așa că încearcă un K.O. la Primăria din Hunedoara. Mizează pe investiții de la prietenii cu bani. Atu: poate să-ia la pumni profesioniști pe consilieri, dacă îi pun bețe-n roate.

• **Eugen Bădălan**, PD-L. General de patru stele, trecut în rezervă. Fost membru PCR, ca toată lumea, de altfel. Fost urmărit penal – dar cine nu e, în zilele noastre?! Posibil candidat la Primăria Brăilei, unde speră să dea milităria jos din pod.

• **Dan Cărlan**, PD-L. Candidează la Președinția Consiliului Județean Iași. N-are nevoie de prezentări, pentru că și le face singur, pe blog: „Frumoos, deștețeept și târziu acasă, că am treabă la partid. (...) Ce trebuie să mai scriu la «descriere»? Aha, 46 ani trecuți, frumos – da' chelia crește. Nu chiar ca burta, dar totuși crește...” Român neaș.

• **Viorel Holban**, PNL. Preot în Râmnicu Sărat. Cum politica cere sacrificii, și-a lăsat parohia în plata Domnului și vrea să-și închine viața fraților întru suferință, muritori și plini de păcate. Ciudat că n-a vrut să candideze sub semnul crucii lui Gigi.

• **Adrian Copilul Minune**, PSD. Vrea să fie consilier la Ștefănești, Ilfov. Deci să aibă salariu. Deci să plătească impozit. Ca să poată spune: „Na, c-am făcut-o și p-asta!”. Alegătorii își pot spune păsul, când îl cheamă la nunți, botezuri, parastase.

– GABRIELA PIȚURLEA

Profesorul de primari

Dragoș Dincă e cel care caută manageri în locul primarilor cu cizme de cauciuc și cască.

DE GEORGIANA ILIE

DRAGOȘ DINCĂ, Directorul General al Institutului Național de Administrație (INA), m-a invitat să-i iau un interviu. Nu la asta mă gândisem când scrisesem la INA, instituția care se ocupă de formarea profesională a funcționarilor publici și a aleșilor locali. Căutam o bază de date cu primarii din România și am zis să întreb și la ei. Ofițerul de presă mi-a răspuns și mi-a transmis „propunerea de colaborare” a directorului general. Apoi mi-a trimis CV-ul lui.

Dincă este tânăr. Are 31 de ani și conduce INA de doi ani. Este absolvent de Administrație Publică, are studii în domeniu și predă cursuri de management al serviciilor publice. Scrie și în CV. Dar ce mă interesa pe mine e de ce nimeni nu are o bază de date cu toți primarii din România. Ministerul Internelor și Reformei Administrative a spus că se ocupă numai de prefecti, alte instituții publice au dat din umeri. Speram ca el să aibă o explicație.

INA e într-o clădire cu istorie dubioasă de pe strada Eforie. Construită de ziaristul interbelic Pamfil Șeicaru pentru a fi sediul ziarului Curentul – aici s-a născut expresia „etajul și șantajul” – clădirea a fost până în 1989 unul dintre sediile Securității. Împreună

cu doi ghizi, umblu câteva minute bune pe coridoare înguste și cotite, pline de uși maronii. Luăm liftul de două ori – o dată în sus, o dată în jos – și pe drum mi se povestește că la subsol există camere placate cu faianță, locuri în care tuturor le este teamă să intre.

În biroul lui Dincă dispăre sentimentul apăsător din restul clădirii. E o încăpăre mare și luminoasă, genul de loc care combină un spațiu de lucru personal cu o sală de ședințe. Mobila este modernă și corectă, iar aerul e foarte confortabil, ca de locuință.

Dincă seamănă cu spațiul în care lucrează: prietenos, deschis, emană siguranță. Chipul lui îmi pare cunoscut, probabil din poza din CV. Vorbim despre baza de date și îmi spune că am dreptate: nu există așa ceva. Au căutat și ei la INA – i-ar fi ajutat să își rafineze oferta educațională dacă ar fi știut mai multe despre studiile și experiența primarilor. N-au găsit nimic. Fiind diferiți de funcționarii publici, aleșii locali nu sunt în subordinea unei instituții naționale, așa că nimeni nu e responsabil cu centralizarea datelor despre ei (în afară de Biroul Electoral, când validează alegerile). Consiliile județene țin o evidență locală, care nu e centralizată nicăieri. ➔

← Experiența de trainer a lui Dincă se simte în felul în care vorbește. Este ușor didactic, adică are grijă să rezume la sfârșitul paragrafelor mai lungi, vorbește pe înțelesul oricui și nu divaghează. E convingător, pasionat și în cunoștință de cauză. Proiectul său preferat e transformarea primarilor în manageri. A propus o hotărâre de guvern prin care primarii și consilierii locali aleși începând cu acest an să fie obligați să urmeze cursuri de management public. Dacă hotărârea va fi aprobată, noii aleși vor învăța – de îndată ce le începe mandatul – cum funcționează instituțiile locale, ce bani există și cum să-i adune și să-i administreze. Puțină școală, crede Dincă, ar elimina blocajele care se întâmplă în primării după alegeri.

Primarul lui Dincă nu poartă cizme de cauciuc și cască și nu iese la deszăpezire și reparat conducte în toiul nopții. E mai degrabă un manager care încurajează educația, cercetarea, protecția mediului și piața locală, nu doar oferă asistență – adică repară străzi, dă autorizații și împarte ajutoare sociale. Zice cu un zâmbet – jumătate jenat, jumătate încântat – că prietenii îi spun „profesorul de primari”.

Dincă vede în administrația publică o carieră, nu doar o trambulină către politică sau sectorul privat. Mai nou, merge prin licee să convingă tinerii de asta. Acum știu de ce-mi pare cunoscut: chipul lui e pe afișele de promovare a acestui turneu. Niște afișe mari, galbene, pe care le tot văd în stațiile de metrou.

Normalitate. Aceasta e cea mai puternică impresie pe care o lasă Dincă. Vorbește clar, are viziune, are inițiativă, nu se plânge că nu-l ajută nimeni, e mulțumit, e cetățean – cetățean în sensul democratic, de om care știe că funcționarea societății depinde și de participarea lui. După vreo oră și jumătate vorbim despre faptul că nu avem unde să reciclăm, deși ne dorim asta, și că Bucureștiul ar fi un oraș mai verde dacă autoritățile ar încuraja comportamentul ecologic.

La plecare, asistenta lui Dincă îmi spune că, având în vedere studiile de specialitate și experiența cu administrația locală, Dincă ar fi un primar atipic. Nu?

Nu răspund, pentru că nu înțeleg ce rost are întrebarea. Îi privesc nedumerită din ușă, cu geanta deja pe umăr și cu brațele pline de cărțile lui Dincă, pliante cu INA și CD-uri cu fotografii.

„Păi încă nu s-a anunțat, dar dumneavoastră putem să vă spunem: domnul director candidează din partea PNL la Primăria Sectorului 2.”

Esquire susține: Femeia primar

MAMA a fost aleasă primar în comuna arădeană Socodor imediat după Revoluție. Apărăsit primăria la sfârșitul lui '91, când s-a angajat în vamă. Nu îmi amintesc multe, dar știu că pe atunci adulții mă strigau „fata primăritei”. Mama nu prea vorbește de anii aceia. Puțini, și s-au nimerit într-o perioadă nebună, când oamenii își încheiau socotelile cu comunismul. Astăzi, județul Arad are câteva femei primar. Cea mai longevivă, Letiția Stoian, își termină al treilea mandat în comuna Semlac și candidează pentru încă

unul. Era secretară la primărie în 1996, când și-a depus candidatura, ca independent, alături de alți opt aspiranți. „De ce m-au ales? Pentru că dacă încerci să faci ceva, să fii aproape de ei, să-i înțelegi, oamenii simt”, spune ea, cu vocea energică a unei puștoaice. Crede că o femeie este mai potrivită pentru a fi primar datorită intuiției și modului în care reacționează la probleme. „Oamenii își deschid altfel sufletul față de o femeie.” Dacă mama și-a dorit pentru mine și sora mea profesii mai puțin stresante, Letiția Stoian vrea ca fiica ei de 27 de ani, care o sfătuiește în multe probleme, să-i urmeze. Și Doina Petri, primarul PNL din Zădăreni, se pregătește pentru alegeri. Comuna a fost

reînființată în 2004, iar ea, proaspăt aleasă, a trebuit să o ia de la zero. Are pe rol o mulțime de proiecte și nu vrea să le lase neterminate. „Probabil că și altul ar fi în stare să le finalizeze”, spune ea. „Dar eu sunt o fire mai ambițioasă, ca să nu zic încăpățânată, și vreau să termin ceea ce am început.” Are o fiică de opt ani, elevă în clasa a doua. De curând, a întrebat-o ce și-ar dori – să stea mama cu ea acasă sau să rămână la primărie încă patru ani. Răspunsul: și una, și alta. Eram prea mică pentru a ști de ce mama a părăsit primăria. Presupun că avea nevoie să schimbe jobul. Pentru primărițele din Aradul de astăzi însă, slujba nu e una la care să renunți. Mai ales dacă ești femeie.

– SIMINA MISTREANU

Au condus
odată

Octavian Utalea

Cluj (1923-1926). A făcut propagandă pentru Marea Unire împreună cu studenții români din Cluj. Ca primar, a bifat cumpărarea unor mașinării austriece de curățare a orașului, înființarea unui Cerc Militar și a Școlii de Arte Frumoase, devenită ulterior Școala de Arte Plastice.

Carol Telbisz

Timișoara (1885-1914). Pe vremea lui, orașul se numea Temesvár. Doctor în drept administrativ, Telbisz a devenit primar la 31 de ani și a murit primar, după 29 de ani în funcție. A transformat orașul dintr-o cetate fortificată într-una modernă, a introdus tramvaiul electric, a modernizat iluminatul stradal, canalizarea și alimentarea cu apă. La moartea lui, Timișoara era al treilea oraș ca importanță din Austro-Ungaria, după Viena și Budapesta. Pentru prima și ultima dată.

Pake Protopopescu

București (1888-1891). Capitala avea pe atunci mai puțini locuitori decât Brașovul azi. În timpul mandatului său s-au înfrumusețat bulevardele, s-au pavat străzile (a lăsat posterității bordurile), s-a introdus iluminatul electric și noi linii de tramvai, iar întreprinderile insalubre au fost mutate la periferie. În 1876, pe când era prefectul Poliției, a cerut ca prostituatele să circule pe stradă cu o panglică distinctivă, iar bordurile să aibă numere mari la intrare și un felinar roșu.

Scarlat Pastia

Iași (1877-1879). Avocat înstărit, deținea o serie de proprietăți importante. În 1868 a donat una pentru construirea cimitirului Eternitatea. În timpul mandatului nu a acceptat salariu. Se spune că mânca pe stradă, înainte să meargă la serviciu, ca să nu trebuiască să facă pauză mai târziu. A făcut donații Universității și a trimis tineri la studii la Paris, pe banii lui. Tot cu banii lui a săpat fântâni, când orașul nu avea apă potabilă. Cheltuielile l-au ruinat și a trăit tot restul vieții din mila creditorilor.

– GABRIELA PIȚURLEA